

LANDSRÅDET FOR HEIMEVERNET

TELEFON 23 09 69 72 TELEFAKS 2309 6668 MOBILTELEFON 990 96 972 E-POST post.lrhv@mil.no
 POSTADRESSE: POSTMOTTAK FST/HVST 2617 LILLEHAMMER
 BESØKSADRESSE: AKERSHUS FESTNING, BYGNING 61 OSLO

Oslo 5. desember. 2007

Forsvarsminister
 Anne-Grete Strøm-Erichsen
 Det Kgl. Forsvarsdepartementet

Gjenpart m/vedlegg:
 Generalinspektøren for Heimevernet (1)
 Landsrådets representanter (27)

Landsrådet for Heimevernet sier NEI til en rasering av Heimevernet.

Vedlagt følger vår høringsuttalelse til FS – 07 og FPU. Uttalelsen er vedtatt i Landsrådets møte den 5.12.2007.

Den reduksjon som er foreslått i FS – 07 og FPU vil føre til en sentralisering og en nedbygging av Heimevernet. Den kraftigste reduksjonen som er foreslått vil føre til en rasering av Heimevernet.

Heimevernet er Forsvarets forankring i det sivile samfunn og utgjør dermed bindeleddet mellom folk og forsvar. Det å opprettholde Heimevernet sikrer forsvarsviljen i folket. I en tid med et utydelig trusselbilde er det viktig for samfunnet at folket har en dyp og begrunnet forsvarsvilje. Heimevernet har utviklet seg til å bli en gripbar og relevant ressurs innenfor det norske forsvaret nasjonalt og internasjonalt.

Landsrådet for Heimevernet vil verne dagens Heimevern for fremtiden. På dette grunnlag vil Landsrådet for Heimevernet anbefale at dagens Heimevern og de pågående reformer videreføres, utvikles og prioriteres i forhold til ressurser.

Landsrådet for Heimevernet har i sin høringsuttalelse lagt vekt på følgende forhold:

- sivil – militært samarbeid
- lokal forankring og tilstedeværelse
- verneplikten – utdanning
- Heimevernets egenart
- Forsvarets legitimitet

Med vennlig hilsen

Landsrådet for Heimevernet

HØRINGSUTTALELSE

Forsvarspolitisk utvalg – Forsvarsstudien 07

Landsrådet for Heimevernet er det øverste organet innenfor Heimevernets sivile råds- og utvalgsstruktur. Landsrådet for Heimevernet er hjemlet i forskrift til Heimevernslovens § 2. Landsrådet skal gi råd, uttalelser og komme med forslag i forhold til alle saker som er viktige for Heimevernet.

Landsrådet for Heimevernet ble ved brev av 13.11.2007 invitert til å komme med høringsuttalelse i forhold til de ovenfor nevnte dokumenter. Frist for tilbakemelding ble satt til 4.12.2007.

Kvalitetsreformen i Heimevernet ble beskrevet i forrige langtidsproposisjon - St.prp. nr. 42 (2003-2004). Dagens Heimevern er resultatet av en sterk vilje og evne til å gjennomføre den av Stortinget besluttede Heimevernstruktur. En desentralisert basestruktur med et samlet styrketall som innbefatter 50.000 soldater, er i dag fordelt over hele landet og meget godt integrert i forhold til viktige sivile samarbeidspartnere og brukere.

I inneværende langtidsperiode har gjennomføringen av Kvalitetsreformen måttet tåle en begrenset forsinkelse som følge av at budsjettildelingene for inneværende år, og neste år, ikke har nådd opp til det forutsatte ambisjonsnivået. Heimevernets oppslutning om, og adopsjon av, Kvalitetsreformen gir imidlertid sikkerhet for at Heimevernet når det forutsatte nivå - dersom satsningen videreføres. Kvalitetsreformen vil tilføre samfunnet et Heimevern som Verner, Vokter og Virker.

Parallelt med implementeringen av Kvalitetsreformen har Heimevernet introdusert Kulturreformen som setter avgjørende fokus på godt lederskap gjennom bevisst og målrettet satsning på etikk, juss, HMS og kommunikasjon. Kulturreformen forankrer Heimevernet til en solid plattform basert på legalitet og legitimitet.

Forsvarspolitisk utvalg – NOU 2007:15 – Et styrket forsvar

Forsvarspolitisk utvalg anerkjenner at innsats fra Heimevernet ofte vil utgjøre Forsvarets viktigste bidrag i kriser som truer samfunnssikkerheten. Forsvarspolitisk utvalg legger til grunn at Heimevernet er i ferd med å avslutte en meget godt gjennomført omstilling som danner et godt grunnlag for å utvikle Heimevernet videre. Forsvarspolitisk utvalg konkluderer med at moderniseringen av Heimevernet må fortsette og at dagens konsept for Heimevernet videreføres. Forsvarspolitisk utvalg forutsetter økt samarbeid mellom Heimevernet og Hæren.

Landsrådet for Heimevernet er enig i de vurderinger fra Forsvarspolitisk utvalg som er redegjort for ovenfor. Landsrådet for Heimevernet legger til grunn at Heimevernet er en vesentlig innsatsfaktor dersom det landmilitære Forsvaret skal styrkes, men viser også til at Heimevernets sjøkapasiteter vil gi et uvurderlig bidrag til forsvar av vår kystlinje.

Landsrådet for Heimevernet ser behovet for økt samarbeid mellom Heimevernet og de øvrige deler av Forsvaret - ikke bare Hæren. Forsvarspolitisk utvalg anbefaler nærmere utredning av reservestyrker i Hæren. Disse reservestyrkene forutsettes å ha særlig militær

kompetanse, blant annet med erfaring fra internasjonale operasjoner. Heimevernet har allerede etablert denne styrken. Heimevernets personell er i dag meget godt representert i alle internasjonale operasjoner og har vært det over lang tid. Dette personellet returnerer til Heimevernets oppsetninger etter endt tjeneste. Økt bruk av Heimevernet som styrkebrønn for spesialister innenfor alle militære disipliner, bør være en ønsket utvikling som gis nødvendig prioritet. Heimevernets utstrakte bruk av personer med løsere tilknytningsforhold til Forsvaret og Heimevernets satsning på utvikling av deres kompetanse, tilsier at Heimevernet videreføres som eget selvstendig organisasjonsledd med egen Generalinspektør.

Forsvarspolitisk utvalg finner imidlertid at en fortsatt satsning på kvalitet i et landsdekkende Heimevern, vil innebære en viss reduksjon av Heimevernets størrelse og ser av den grunn 40.000 soldater som et minimum gjennom kommende langtidsperiode.

Landsrådet for Heimevernet er enig i at Heimevernet må være landsdekkende, men finner grunn til å advare mot å foreslå et minste antall soldater som medfører en fare for reduksjon av styrketallet med inntil 20 %.

Landsrådet for Heimevernet anerkjenner Heimevernet som den viktigste landmilitære komponenten i forhold til forsvaret av Norges territorium. Av denne grunn er det viktig at Heimevernet har en geografisk bredde, men også tilstrekkelig dybde til å sikre utholdenhet i forhold til utførelse av oppdrag. Heimevernets lokale forankring og kunnskap, gir fordeler som er uvurderlige, selv sett i forhold til ytterligere satsning på Heimevernets mobilitet. Hertil kommer at Heimevernets styrketall vil speile og bekrefte behovet for en villet og akseptert nasjonal verneplikt. Heimevernet er den del av Forsvaret som best gjør bruk av de investeringer som Forsvaret forøvrig nedlegger i soldatutdanning og gjennomføring av førstegangstjeneste.

En videreføring av dagens Heimevern vil gjøre det lettere å fortsette rekruttering av kvinner til Heimevernet. Heimevernet er den del av Forsvaret som er best egnet til å opprettholde flest og lengst relasjoner til menn og kvinner, som utenfor trening og oppdrag er i daglig virke i det sivile samfunnet.

Dagens Heimevern er i stand til å opprettholde og utdanne militære enheter som samlet kan avgis til tjeneste i internasjonale operasjoner. En slik ordning vil selvsagt måtte baseres på frivillighet. Det vil være avgjørende for Heimevernets evne til å kunne produsere slike bidrag i et relevant omfang, at rekrutteringsgrunnlaget for slik tjeneste opprettholdes. Hertil kommer at Norges viktige bidrag til internasjonale operasjoner vil vedvare over tid. Dette innebærer at flere mennesker engasjeres i slik tjeneste. Heimevernet vil overfor mange av disse menneskene være den del av det militære forsvar som kan ta imot dem etter endt tjeneste og tilby dem et kompetent militært miljø som er lokalt forankret, og samtidig motivere dem for fortsatt innsats i internasjonale operasjoner.

Kostnadene ved å opprettholde dagens Heimevern innenfor rammene av Kvalitets- og Kulturreformene er, også utenfor militærøkonomisk sammenheng, helt marginal. Eventuell besparelse i forhold til å opprettholde strukturen ved å gjennomføre en delvis reduksjon av styrketallet, vil hverken kunne bidra til å dekke finansieringen av andre komponenter i Forsvaret, eller forhindre slike komponenters avvikling.

Forsvarssjefens Forsvarsstudie 2007 foreslår en redusering av Heimevernet fra dagens 13 distrikter til 10, og en redusering av dagens styrketall på 50.000 til 30.000. Hertil kommer avvikling av Heimevernets førstegangstjeneste og befalsutdanning.

Forsvarsstudiens forslag innebærer dramatiske kutt i dagens Heimevern. Den anførte begrunnelsen viser til både operative hensyn, mulige scenarier og utfordringer, men den viser også tydelig til økonomiske planforutsetninger og økonomisk innsparingspotensial.

Landsrådet for Heimevernet er av den oppfatning at forslaget i det vesentlige er fundamentert på økonomiske hensyn ut fra en forutsetning om at Forsvaret for fremtiden ikke tildeles midler som medfører en realøkning av forsvarsevnen.

De dramatiske forslagene til kutt i dagens Heimevernsstruktur bekymrer Landsrådet for Heimevernet da de verken vil kunne bidra til å dekke finansieringen av andre komponenter i Forsvaret, eller forhindre slike komponenters avvikling.

Forsvarsstudien legger opp til at det viktige og omfattende sivil-militære samarbeidet på lokalt plan skal avvikles og videreføres av de gjenværende Heimevernsdistriktene.

Forsvarsstudien legger opp til at styrkene i de gjenværende Heimevernsdistriktene sentraliseres i nødvendig grad, og at det skal etableres taktiske enheter med noe økt mobilitet. De årlige treningene skal gjennomføres sentralt ved de gjenværende Heimevernsdistriktene.

Landsrådet for Heimevernet er av den oppfatning at de foreslåtte endringene innenfor Heimevernets struktur utfordrer selve egenarten til Heimevernet. Heimevernets begrunnelse er nettopp at det som militær organisasjon skal være bindeleddet mellom Forsvaret og det sivile samfunnet. Et sentralisert og avfolket Heimevern vil raskt utviske de relasjoner som helt siden annen verdenskrig har blitt møysommelig og samvittighetsfullt bygget opp. Det er ingen grunn til å tro at distriktenes stadig tjenestegjørende ansatte vil kunne fortsette å vedlikeholde det sivil-militære samarbeidet, når antallet distrikter reduseres, aktivitetsområdet innsnevres og innsatsen til de mobiliseringspliktige mannskapene avvikles.

Sentralisering av styrkene i forhold til plasseringen av de gjenværende distriktene, sammenholdt med avviklingen av Heimevernets førstegangstjeneste, vil nødvendigvis medføre at den enkeltes verneplikt avgjøres helt og holdent av registrert bostedsadresse. Det å ikke knytte verneplikt og innkalling til førstegangstjeneste til bosted og plasseringen av de gjenværende Heimevernsdistriktene, vil sette Heimevernet ute av stand til å opprettholde selv det foreslåtte reduserte styrketallet. Det vil undergrave verneplikten som institusjon å innføre en verneplikt som reelt er knyttet til bosted, samtidig som de øvrige deler av landet fratras sin vernerett. Verneplikten er allerede sårbar og vil ikke forsvarlig kunne videreføres som en ren storbyforpliktelse. Med tanke på at både verneplikten og Heimevernet i senere tid har markert større oppslutning utenfor de mer tettbygde strøk, må det med rimelighet kunne legges til grunn at alle ambisjoner om økt rekruttering av kvinner til Heimevernet må stilles i bero.

Heimevernet utdanner i dag militært personell i egen regi gjennom førstegangstjenesten og befalsutdanningen som gjennomføres ved utdanningscenteret på Værnes. Virkningen av dette er at personellet kan tilpasses Heimevernets egne særlige behov. Utviklingen av egen kompetanse, både i forhold til ferdigheter og kunnskap, setter Heimevernet i stand til å til enhver tid levere en tidsriktig og tilpasset styrke. Forslaget om å tilføre ansvaret for

utdanning av mannskaper og befal til de øvrige delene av Forsvarets fratar Heimevernet denne muligheten. Landsrådet for Heimevernet er derfor av den oppfatning at både Heimevernet og de øvrige deler av Forsvaret er bedre tjent med at Heimevernets utdanning og utvikling kraftsamles på Værnes. Dette innebærer at aktivitetene ved Heimevernets Skole- og kompetansesenter på Dombås videreføres på Værnes.

Det har siden opprettelsen av Heimevernet vært et sentralt element at avdelingene har blitt lokalt satt opp og lokalt trent. Med mindre det med sentralisering av styrkene i nødvendig grad, menes en ekstrem urbanisering av Heimevernet, så vil fravikelsen av prinsippet om lokal forankring medføre at de få som forblir forpliktet til å utøve verneplikten gjennom Heimevernets treninger, bli påført ytterligere ulempe gjennom både reisetid og lengre sammenhengende fravær fra arbeid og familie.

Selv om de nye taktiske enhetene tilføres en noe høyere mobilitet, så vil dagens Heimevernsavdelinger fratas den lokale kunnskap som er opparbeidet. At Heimevernet skal være mobilt ligger innenfor konseptet til dagens Heimevern. Det desentraliserte Heimevernets store fortrinn er imidlertid avdelingenes tilstedeværelse i det aktuelle operasjonsområdet, bærende med seg lokalkunnskap, og evne til å ta i mot tilførte styrker.

Det å tilføre Heimevernet økt mobilitet, innenfor en sentralisert struktur, vil kreve investeringer som ikke er tallfestet. Dersom en økning av Heimevernets mobilitet skal være reell – og relevant – vil dette nødvendigvis bli kostbart. Et Heimevern som virkelig kan flyttes til innsats – på meget kort tid – vil kunne påføres kostnader som langt overstiger den antatte besparingen som ligger i den foreslåtte reduksjonen av strukturen.

Landsrådet for Heimevernet sin største bekymring i forhold til Forsvarsjefens forslag, slik det fremkommer i Forsvarsstudien, er at forslaget kun er en ny mellomstasjon på veien mot endelig nedleggelse av Heimevernet.

I løpet av relativt kort tid har antallet Heimevernsdistrikter blitt redusert fra 18 til 13 og nå foreslått til 10. Heimevernets styrketall har i samme perioden blitt redusert fra 83.000 til 50.000 og nå foreslått til 30.000.

Det å i realiteten rasere Heimevernet vil ha dyptgripende konsekvenser for både Forsvaret som militær organisasjon - og for det sivile samfunnet.

Heimevernet er bindeleddet mellom Forsvaret og det sivile samfunnet. Uten Heimevernet mister både Forsvaret og det sivile samfunnet gjensidige kontakt som formidles av 50.000 soldater, deres familier og deres omgangskretser. Folket i sin alminnelighet vil ikke lenger kjenne noen som har tilhørighet til Forsvaret og Forsvaret vil fjerne seg fra folket.

Gjennom 270 Områdesjefer fordelt på 13 Heimevernsdistrikter har Heimevernet vedlikeholdt og utviklet samspillet med blant annet landets 431 kommuner, 19 Fylkesmenn, 27 Politidistrikter, 20 Sivilforsvarsdistrikter – som alle er viktige aktører innenfor totalforsvaret. Dette foreslås fjernet. Forsvarsstudien foreslår at Heimevernets bidrag til samspillet med de sivile samfunnsaktørene sentraliseres til kun 10 Heimevernsdistrikter.

Som eneste enhet innenfor Forsvaret har Heimevernet gjennom lovgivningen en råds- og utvalgsstruktur som er landsdekkende og direkte involverer over 5.000 personer. Dette sikrer Heimevernet, og derigjennom Forsvaret forøvrig, tett kontakt og åpen dialog med flere av de aller viktigste organisasjonene for landets totale forsvar og for landets forsvarsvilje.

Heimevernet har som militær organisasjon viktige oppgaver i krig, krise og fred knyttet til vakthold og sikring av fundamentale samfunnsinstitusjoner; særlig Stortinget, Regjeringen og Norsk Riksringkasting. På samme måte har Heimevernet slike oppdrag i forhold til alle våre viktige landbaserte installasjoner for olje-, gass, og annen energiproduksjon over hele landet. Også sikring av sentral infrastruktur ligger til Heimevernets oppgaver.

Foruten de viktige oppgavene knyttet til det sivile samfunnet, har Heimevernet også avgjørende oppgaver knyttet til beskyttelse av egne og besøkende militære styrker, fartøy og fly, samt militær infrastruktur og eiendom – i krig, krise og fred.

Som en følge av Heimevernets desentraliserte organisasjon, sin lokale kunnskap, sitt gode utstyr og sin militære struktur er Heimevernet i stand til å på kort varsel stille store styrker til innsats i forhold til naturkatastrofer i form av flom, ras, skogbranner og annet. I tillegg kan kapasiteten benyttes til leteaksjoner og andre former for livsviktig bistand i kritiske situasjoner. Dette er oppdrag som gjennomføres gjennom hele året og Heimevernet har gang på gang bevist både sin kompetanse og innsatsvillighet.

Legitimitet er en av Forsvarets grunnpilarer. Heimevernet som bindeledd mellom Forsvaret og det sivile samfunnet sikrer Forsvarets legitimitet.

Sett i sammenheng med at Norge i dag aldri har hatt mer å verne om, og at Heimevernet er gitt det territorielle ansvaret, finner Landsrådet for Heimevernet at forslagene, som vedrører Heimevernet, i Forsvarsstudien er uforsvarlige.